

6 *Qarabağın görkəmli simaları* *Mirzə Adıgözəl bəy Qarabaği*

Mirzə Adıgözəl bəy ailəsinin türbələri

Əslən Qazax mahalından olan Mirzə Adıgözəl bəy Qarabaği 1780-ci ildə Şuşa şəhərində anadan olmuşdur. O, ibtidai təhsilini bu şəhərdə almışdır. Uşaqlıq dövrü köçkünlükdə keçmişdir. Ağaməhəmməd şah Qacarın Qarabağa yürüşü zamanı ailəsi ilə birlikdə qaçaraq Gürcüstana sığınmış, Gürcüstanda işğalçılıq əməllərini həyata keçirən rus ordusunda qulluğa başlamışdır. Savadlı olduğuna görə "Mirzə" ünvanı daşıyırdı.

Qarabağa qayıdan Mirzə Adıgözəl bəy Mehdiqulu xan Cavanşirə xidmət etmişdir. Xan İrana qaçdıqdan sonra komendant tərəfindən mahala naib təyin edilmişdir. O, bioqrafiyasında yazırdı: "Məzkur xan sərhəddin o tərəfinə getdikdə dövlət başçıları məni İyirmidörd

mahalına naib təyin etdilər". Mirzə Adıgözəl bəy və qardaşlarının əsas mülkləri İyirmidörd mahalının ərazisində yerləşirdi. Onların mal-mülkləri rus-İran savaşlarında talan olunmuşdu. Qardaşlar özlərini barışdan sonra düzəldə bildilər. Mirzə Adıgözəl bəy isə əsirlik həyatı yaşamışdır. Qayıdandan sonra naib vəzifəsini yenidən icra etməyə başlamışdır.

1828-ci ildən sonra Mirzə Adıgözəl bəyin mahal ərazisində xeyli mülkü vardı. Bayəhmədli, Cinli-Boluslu, Qazaq-Nəsibli obaları, Varvara, Alpout, Rəhimli və başqa kəndlər onun özəl mülkləri sayılırdı. Bunlardan başqa, Balçılı obası, Manik, Şamabad, Divararxı mülkləri ona məxsus idi. Kabablı, Şütür, Baldaşın, Goran, Talış, Qaraçinar, Sarov

kəndlərində torpaqları vardı. Goran çayı boyunca bütün yataqlar onun idi. O, xeyli yaylaqlara, qışlaqlara, ayrı-ayrı yerlərdə yataqlara, zavod ərazisinə və saysız torpaq sahələrinə yiyələnmişdi.

Mirzə Adıgözəl bəy rus ordusunda podporuçik, poruçik və kapitan rütbələrində xidmət etmişdir. Təqaüdə çıxandan sonra əyalət məhkəməsində çalışmışdır.

Mirzə Adıgözəl bəy Azərbaycan dilindən başqa rus, fars, erməni və gürcü dillərini bilir, Şərq poeziyasını sevir, şeirlər yazırdı. Nizami yaradıcılığının pərəstişkarı olan Mirzə Adıgözəl bəy böyük şairin 1826-cı ildə Gəncə döyüşü zamanı dağıdılmış sərdabəsini öz vəsaiti hesabına bərpa etdirmişdir. O, 1845-ci ildə Azərbaycan dilində 1736-cı ildən 1828-ci ilədək Qarabağın siyasi olaylarına güzgü tutan "Qarabağnamə" adlı tarixi əsər yazmışdır. Mirzə Adıgözəl bəy Qarabağın siyasi tarixini şərh edən salnaməsini görmə qabiliyyətinin zəiflədiyindən, diktə edərək yazdırmışdır. Əsər 1950-ci ildə nəşr olunmuşdur.

Mirzə Adıgözəl bəy 1848-ci ildə sentyabrın 9-da vəfat etmiş, özəl mülkü Rəhimlidə dəfn olunmuşdur.

Mirzə Adıgözəl bəyin Hüseyn bəy, Haqverdi bəy, Məmmədqasım bəy və Həsənqulu bəy adlı oğulları, Balaxanım xanım, Sayalı xanım adlı qızları olmuşdur.